

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de Voorzitter
Plein 2
2511 CR Den Haag

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2018/0263

Datum
14 november 2018

Betreft
Gezamenlijke verklaring van vijf
toezichthouders

Geachte Voorzitter van de Tweede Kamer,

De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) biedt u hierbij een gezamenlijke verklaring aan van vijf Europese toezichthouders op inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

De CTIVD heeft in 2015 het initiatief genomen tot een gezamenlijk project, samen met toezichthouders uit België, Denemarken, Noorwegen en Zwitserland. In 2016 heeft zij de Coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten hierover nader ingelicht. Binnen het gezamenlijke project heeft elk van de vijf toezichthouders vanuit de eigen nationale context en binnen het eigen mandaat een onderzoek verricht naar gegevensuitwisseling over (vermeende) jihadisten. Bij de CTIVD heeft dit geleid tot de publicatie van haar toezichtsrapport nr. 56 over de multilaterale gegevensuitwisseling van de AIVD over (vermeende) jihadisten.

Het gezamenlijke project richtte zich erop onderzoeksmethoden te vergelijken, juridische vraagstukken te duiden en niet staatsgeheime bevindingen naast elkaar te leggen. Met het gezamenlijk project werd beoogd de eerste stappen te zetten in het overbruggen van de grenzen van het nationaal toezicht. Het project heeft inzichtelijker gemaakt waar beperkingen aan de orde zijn bij de optelsom van ieders nationale toezicht op de internationale gegevensuitwisseling door inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Tijdelijk adres:
Frederikkazerne, gebouw 35
Van Alkemadeaan 786 | 2597 BC Den Haag
Postbus 90701 | 2509 LS Den Haag

T 070 315 58 20 | F 070 318 71 68
E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl

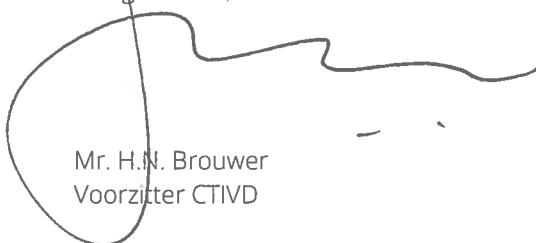
De vijf toezichthouders zijn gezamenlijk gekomen tot een *Joint Statement* waarin zij signaleren dat sprake is van een risico op een toezichtshiaat (ook wel aangeduid als het *accountability deficit*), mede gegeven de intensivering van de samenwerking tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het toezicht is strikt nationaal en stopt bij de grens. Nationale toezichthouders kunnen slechts één kant van de gegevensuitwisseling tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten beoordelen. Het verkrijgen van een volledig beeld is niet aan de orde. Een belangrijke drempel daarvoor is dat het nationale toezichthouders niet is toegestaan met elkaar te spreken over staatsgeheime zaken. Dit omvat niet alleen de inhoud van de gegevensuitwisseling, maar ook het enkele feit dat gegevens zijn uitgewisseld met een buitenlandse dienst.

De vijf toezichthouders achten het noodzakelijk dat de drempel van geheimhouding wordt verlaagd. Wanneer inlichtingen- en veiligheidsdiensten eenmaal gegevens hebben uitgewisseld, is er geen reden voor nationale toezichthouders daarbij achter te blijven. Zij dienen dan in staat te zijn met elkaar te kunnen spreken over de reeds uitgewisselde gegevens. Ditzelfde geldt voor afspraken die tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten worden gemaakt in het kader van bilaterale of multilaterale samenwerkingsverbanden.

In haar toezichtsrapport nr. 56 heeft de CTIVD reeds geconstateerd dat het specifieke karakter van bepaalde vormen van multilaterale samenwerking, waarvoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid geldt, ook vraagt om gezamenlijk toezicht. Hierin wordt niet voorzien. Voor gezamenlijk toezicht zijn verschillende inrichtingswijzen denkbaar. Zo kan worden gekozen voor een beperkte of verdergaande samenwerking tussen toezichthouders, een expliciete verdeling van toezichtstaken of overkoepelend toezicht. De waarborg van onafhankelijk, adequaat en effectief gezamenlijk toezicht dient onderdeel uit te maken van een gemeenschappelijk kader voor gegevensbescherming. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in haar reactie op het rapport aangegeven zich ervoor te zullen inspannen te komen tot nadere multilaterale afspraken.

Het verlagen van de drempel van geheimhouding vereist een wijziging van nationale wetgeving waarin het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is geregeld. In de Nederlandse context betreft dit de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017). De CTIVD zal hierover nader in contact treden met de ministers van BZK en van Defensie.

Hoogachtend,

Mr. H.N. Brouwer
Voorzitter CTIVD

Mr. A.J. Kervel-de Goei
Secretaris CTIVD

Bijlage 1: *Joint Statement: Strengthening oversight of international data exchange between intelligence and security services*